

Vurdering af bevidstløshed og død når grise aflives/dør under ulykker

Rådgivningsnotat fra DCA – Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug

Emeline Nogues, Anna Wehrs, Cecilie Kobek-Kjeldager og Mette S. Herskin

Institut for Husdyr- og Veterinærvidenskab, Aarhus Universitet, Blichers Allé 20, 8830 Tjele

Datablad

Titel:	Vurdering af bevidstløshed og død når grise aflives/dør under ulykker
Forfatter(e):	Post doc Emeline Nogues, videnskabelig assistent Anna Wehrs, adjunkt Cecilie Kobek-Kjeldager og professor Mette S. Herskin
Fagfællebedømmelse:	Seniorforsker Karen Thodberg, Institut for Husdyr- og Veterinærvidenskab, Aarhus Universitet.
Kvalitetssikring, DCA:	Fuldmægtig Anne Slumstrup Møller Nickelsen, DCA Centerenheden, AU
Rekvirent:	Fødevarerstyrelsen, Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri
Dato for bestilling/levering:	14.01.2025 / 22.12.2025
Journalnummer:	2025-0795542
Finansiering:	Notatet er udarbejdet som led i "Rammeaftale om forskningsbaseret myndighedsbetjening" indgået mellem Miljøministeriet, Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri og Aarhus Universitet under ID nr. H2-VID-05 i "Ydelsesaftale Husdyrproduktion 2025-2028".
Ekstern kommentering:	Nej.
Eksterne bidrag:	Nej.
Kommentarer til bestilling:	Bestillingen er udarbejdet som en del af et VID-Projekt underlagt fødevarerstyrelsens styregruppe for Videncenter for Dyrevelfærd. Styregruppen har medlemmer fra Fødevarerstyrelsen, Københavns Universitet og Aarhus Universitet.
Kommentarer til besvarelse:	<p>Besvarelsen er udarbejdet som del af et ViD-projekt underlagt styregruppen for Videncenter for Dyrevelfærd. Besvarelsen beskriver AUs arbejde i andet år af projektet; SOA 14 i EU's Partnerskab for husdyrsundhed og velfærd (EUPAHW).</p> <p>Notatet præsenterer resultater, som ved notatets udgivelse ikke har været i eksternt peer review eller er publiceret andre steder. Ved en evt. senere publicering i tidsskrifter med eksternt peer review vil der derfor kunne forekomme ændringer.</p>
Citeres som:	Nogues E, Wehrs A, Kobek-Kjeldager C, Herskin MS. 2026. Vurdering af bevidstløshed og død når grise aflives/dør under ulykker. Rådgivningsnotat fra DCA – Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug, Aarhus Universitet. 6 sider. Leveret: 22.12.2025.
Rådgivning fra DCA:	Læs mere på https://dca.au.dk/raadgivning/

Skema til afrapportering af ViD-projekter

Videncenter for Dyrevelfærd

2025-2028

1. Projekttitle:

Vurdering af bevidstløshed og død når grise aflives/dør under ulykker

2. Projektstart og afslutning:

01/01-2025 – 31/12 2025

3. Projektleder og projektdeltagere (titel, navn, adresse, tlf., e-mail):

Projektleder: Professor Mette S. Herskin, Institut for Veterinær- og Husdyrvidenskab, AU,
+50502969; mail: MetteS.Herskin@anivet.au.dk

Projektdeltagere: Post doc Emeline Nogues, videnskabelig assistent Anna Wehrs og adjunkt
Cecilie Kobek-Kjeldager.

4. Baggrund for projektet (Kort beskrivelse af, hvorfor dette projekt blev i gang sat):

SOA 14 projektet er del af EU's Partnerskab for dyrs sundhed og velfærd (EU Partnership on Animal Health and Welfare - EUPAHW) og har som overordnet formål at sikre svins velfærd under slagtning og/eller aflivning.

En grundpræmis i animalsk produktion er, at dyrene dør undervejs. De fleste slagtes, andre aflives eller dør af sig selv i besætninger som følge af f.eks. sygdom eller skader, eller aflives som del af masseaflivningsprogrammer som følge af for eksempel sygdomsudbrud hos dyr eller mennesker. En mindre andel af de dyr, der indgår i animalsk produktion dør eller aflives i forbindelse med beredskabssituationer, såsom ulykker eller katastrofer. Denne aflevering beskæftiger sig med aflivning af svin i beredskabssituationer såsom væltede svinetransporter, gårdbrande og naturkatastrofer.

For svin findes omfattende lovgivning (på såvel nationalt som EU-niveau (BEK nr 817 af 15/06/2023; Council Regulation (EC) No 1099/2009) og myndighedsvejledning omhandlende aflivning af dyrene på slagterier, samt ved hjemmeaflivning af enkeltindivider. Der findes også viden om indikatorer for at sikre, at dyrene har mistet bevidstheden eller at de er døde, og der er udviklet procedurer, hvis formål det er at modvirke kompromitteret dyrevelfærd forbundet med selve aflivningen samt håndteringen op til.

Det forholder sig anderledes for svin som aflives/mister livet i ulykker. Her viser en nylig gennemgang af litteraturen, at der kun findes meget begrænset viden.

5. Beskrivelse af projektets formål og hypoteser samt materialer og metoder:

Formålet med det 3-årige EUPAHW-projekt er at etablere viden, der kan danne grundlag for udformning af protokoller, som myndigheder og andre interessenter kan bruge i forbindelse med aflivning af grise i beredskabssituationer såsom ved trafikuheld eller gårdbrande. Dette mål nås først endeligt ultimo 2026.

6. Oversigt over projektets samlede resultater:

Projektets andet år, som er omfattet af dette VID-projekt, har involveret følgende aktiviteter:

- Færdiggørelse af scoping review, som gennemgår den eksisterende viden på området og udpeger såkaldte 'gaps in knowledge'. Manuskriptet indsendes til peer review primo 2026.
- Udvalgelse af 5 EU-medlemslande (Polen, Italien, Frankrig, Holland og Spanien) som udgangspunkt for en interviewundersøgelse. Interviewundersøgelsen vil finde sted i 2026 og undersøge hvordan myndigheder og erhverv i disse lande (eller delstater heri) gennemfører og verificerer aflivning af grise i beredskabssituationer sådan at de bedst tilgodeser dyrevelfærd. Hvis muligt, så inddrager interviewundersøgelsen også aspekter af den mentale belastning for de involverede personer.

- Etablering af interview-protokol, herunder ansøgning om etisk godkendelse af protokollen (Protokol godkendt medio december 2025).
- Gennemgang af relevante nationale og internationale standarder, lovgivning samt guidelines. Disse danner grundlag for interview-protokollerne og vil blive publiceret sammen med den endelige besvarelse af SOA14 projektet ultimo 2026.

7. Diskussion, konklusion og perspektivering (herunder forslag til opfølgende projekter):
Dette VID-projekt følges op i 2026 af interviewundersøgelsen i de 5 udvalgte EU-lande.

8. Populærvidenskabeligt dansk resumé (max 500 ord):
Se pkt 6.

9. Populærvidenskabeligt engelsk resumé (max 500 ord):

This VID-project, which constituted parts of the second year of the SOA-14 EUPAHW project, has involved the following activities:

- Writing a scoping review examining existing knowledge in the field and identifying so-called "gaps in knowledge." The manuscript will be submitted for peer review in early 2026.
- Selection of 5 EU member states (Poland, Italy, France, the Netherlands, and Spain) as the basis for the planned interview study. The interview study will take place in 2026 and investigate how authorities and industries in these countries (or their regions) carry out and verify the killing of pigs in emergency situations in a way that best considers both animal welfare and the mental strain on the people involved.
- Establishment of an interview protocol, including application for ethical approval of the protocol (Protocol approved mid-December 2025).
- Review of relevant national and international standards, legislation, and guidelines. These form the basis for the interview protocols and will be published together with the final deliverable of the SOA14 at the end of 2026.

10. Redegørelse for hvordan projektet og projektets resultater har været eller forventes offentliggjort, herunder oplæg på konferencer, videnskabelige publikationer, populærvidenskabelige publikationer, opslag på sociale medier (fra personlig profil eller Fødevarestyrelsens profil) eller presseaktiviteter (aktiviteter med ViD som afsender skal koordineres af ViDs sekretariat):

Resultaterne af scoping reviewet blev præsenteret som et mundtligt indlæg ved EAAP-kongressen (European Association for Animal Production) i Innsbruck: *Anna Wehrs, Lysanne Van Bijnen-Hendriks, Cecilie Kobek-Kjeldager, Marien Gerritzen, Mette S. Herskin. 2025. Welfare of pigs in end-of-life emergency situations: A Scoping Review of current research and gaps in knowledge* https://eaap2025.org/Final_Programme_Innsbruck_2025.pdf?v=5

Planerne for projektets interviewundersøgelse blev præsenteret som en poster (se denne rapport forside) ved EVCBMAW-kongressen (European Veterinary Congress of Behavioural Medicine and Animal Welfare) i Helsinki: *Emeline Nogues, Mette S. Herskin, Lysanne Van Bijnen-Hendriks, Cecilie Kobek-Kjeldager, Marien Gerritzen. 2025. End-of-life emergency situations in pigs: laws, regulations, and lived experiences in the EU* <https://evcbmaw.org/wp-content/uploads/2025/09/EVCBMAW-2025-proceedings.pdf>